

BIKAS

FOCUS OP NEPAL

TIJDSCHRIFT VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING IN NEPAL

Driemaandelijks tijdschrift van BIKAS Association vzw

Vol. 35 n°1 – januari / februari / maart 2024

Afgiftekantoor GENT-X Erkenning : P206908

"Er zijn maar twee dagen in een heel jaar waarop er niets gedaan kan worden. Ze heten 'gisteren' en 'morgen!' "

(Dalai Lama)

HET EZELSPAD - MULE TRACK

In het najaar wandelde ik de Kopra Ridge trekking, een tocht tussen de hoge bergen van de Annapurna en de Dhaulagiri. In Nagdi hadden we onze laatste overnachtingsplaats in de bergen.

We verbleven er in een community lodge waar het gezellig vertoeven was en waar ook enkele Nepalese toeristen waren.

Ik raakte er in gesprek met de 28-jarige Biren die met zijn motor een uitstapje deed tijdens zijn verlof in Nepal. Biren studeert in de Verenigde Staten en is toevallig van Mallaj afkomstig.

Toen Biren het woord BIKAS hoorde, kwam er een grote glimlach op zijn gezicht en vouwde hij zijn handen in een 'namaste-groet' samen.

"Het is toch BIKAS BELGIUM die het Ezelspad heeft aangelegd", vroeg hij.

Inderdaad, in de jaren 2013-2018 had BIKAS dit pad, dat steil tegen de kliffen van de berg ligt, aangelegd.

Biren straalde en bedankte mij van harte voor dit fantastische werk dat we daar gedaan hadden.

"Wat een toeval dat ik jou hier ontmoet en daar ben ik zo blij om", zei hij. "BIKAS heeft voor de mensen van Mallaj en voor al de mensen die het Ezelspad geregeld bewandelen een immens verschil gemaakt", ging hij verder. "Wij zijn jullie hier ontzettend dankbaar voor."

HET EZELSPAD

Niet alleen Biren maar heel de gemeenschap is BIKAS eeuwig dankbaar voor het aanleggen van het Ezelspad met reling. Dit is het beste wat hen ooit overkomen is, wist Biren mij te vertellen.

Nu kunnen ze veilig de steile bergwand, van 350 meter hoogteverschil over 1660 trappen naar beneden, naar Beni overbruggen. Het pad is 1,315 km lang en gemaakt van gewapend beton en voorzien van een reling van 600 betonnen palen met stalen buizen ertussen. Wat een verschil met vroeger.

Tijdens de aardbeving van 2015 waren er lichte beschadigingen aan het pad die met de financiële hulp van BIKAS hersteld werden. Later is er zelfs een verlenging van het Ezelspad gekomen tot aan het dorp.

Het enthousiasme, waarmee Biren zo spontaan zijn verhaal deed, was zo hartverwarmend. We zijn heel trots op wat BIKAS samen met de lokale gemeenschap hier heeft kunnen realiseren. Dat we hier een groot verschil hebben gemaakt voor de lokale gemeenschap is een feit.

Biren vertelde me dat hij na de aardbeving beseftte hoe belangrijk het is om meer te leren over geologie. Hij is naar Amerika getrokken om er aan de universiteit van Pennsylvania geologie te studeren. Na afloop van zijn vier jaar durende studie wil hij definitief terugkeren naar Nepal om zijn opgedane kennis in zijn geboorteland te gebruiken en ze ook te kunnen delen met anderen. Hij hoopt om later onderzoeken en werk te kunnen doen in Nepal en hij droomt ervan om les te geven aan de universiteit van Kathmandu.

Met een fijn gevoel en het relaas van Biren in gedachte wandelde ik de volgende dag over het Ezelspad. Ik genoot van elke stap en hield de reling goed vast terwijl ik ver beneden in de duizelingwekkende diepte de stad Beni zag liggen.

Zowel boven als beneden aan de toegangspoorten van het pad staat de naam van BIKAS in het groot vermeld. De herinnering aan de samenwerking met BIKAS zal er voor altijd staan.

Het doet deugd om dit te zien en dit verhaal te horen, een project gerealiseerd door BIKAS en geapprecieerd door vele Nepalezen.

Betty Moureaux
Voorzitster vzw BIKAS

(N.v.d.r. De werken aan het Ezelspad startten in maart 2013, de inwijding vond plaats op 14 oktober 2017. Toen was de schade aan de reling, een gevolg van de aardbeving van 2015, reeds hersteld. Op vraag van de bewoners van Mallaj en omgeving werd het Ezelspad verder doorgetrokken tot aan het dorp en zijn school. In oktober 2018 werd dat gedeelte feestelijk ingehuldigd.

Meer hierover kan je lezen op onze website <https://bikas.org> en onder de rubriek tijdschriften kan je vanaf 2013 regelmatig lezen over de vooruitgang van de werken aan het Ezelspad.)

Biren vertelde over zijn jeugd en de tijd dat er nog geen deftig pad was. Hij moest deze gevaarlijke route geregeld nemen. Zijn moeder verbood hem dit alleen zonder begeleiding te doen. De reden hiervoor was dat een klasgenootje op dit traject het leven verloor. Na schooltijd daalde zij af naar haar woonplaats in Beni, is toen uitgegleden en verongelukt. Na dit trieste ongeval, dat een enorme indruk op hem had nagelaten, mocht hij het pad alleen nog afdalen als zijn moeder met hem mee ging.

Niet alleen dit meisje was op deze weg verongelukt, ook verschillende andere mensen, waaronder ook volwassenen, lieten er het leven. Vooral tijdens het regenseizoen kon het er levensgevaarlijk zijn. De paden waren dan zeer glad en de kans op uitglijden was groot. Er was toen ook geen reling om je aan vast te houden. Nog gezweven over de apen die er wild te keer kunnen gaan en zelfs met stenen gooien. Sommige mensen schrokken zo hard dat ze het op een loopje zetten met het risico om te vallen.

YVETTE BERT OVERLEDEN

Yvette verzorgde jarenlang – samen met haar man Roger – de Franse vertalingen van het Bikas tijdschrift. Yvette en Roger zijn sympathisanten van het eerste uur en hebben Jos Gobert, de stichter van Bikas, nog goed gekend. Yvette en Roger reisden dikwijls naar Nepal en trokken door heel het land. Eenmaal Yvette met pensioen was, gingen ze nog meer richting Nepal en bleven ze soms maanden ginder. Ze trokken vaak door afgelegen gebieden, met hun tweetjes en samen met hun Nepalese vrienden.

Yvette was een fervente wandelaarster en Roger volgde trouw zijn geliefde, overal waar ze ging. Zij was de harde doorzetter en perfectionist, hij de relativerende zachte man aan haar zijde. Samen vormden ze een prachtig team. Ze deelden hun liefde voor Nepal met hun kinderen en kleinkinderen. Toen één van hun kinderen trouwde, ging het 'trouwcadeaugeld' volledig naar Bikas. De laatste jaren ging hun fysiek achteruit en geraakten ze niet meer in Nepal. Maar ze bleven contact houden met hun vele vrienden ginder en in hun hart was Nepal steeds aanwezig.

Met de vertalingen van de teksten voor het Bikas tijdschrift – dat ze steeds samen deden – bleven ze op de hoogte van wat reilde en zeilde in hun geliefde Nepal. Roger en Yvette waren ook altijd samen, het was een hecht koppel dat zorg droeg voor elkaar.

Yvette overleed op 2 februari. Ze zou in juli 80 jaar geworden zijn. Ons oprecht medeleven gaat uit naar Roger, kinderen en kleinkinderen. We koesteren de mooie herinneringen aan Yvette diep in ons hart.

HET SCHRIKBEELD VAN HET SEE

Studenten uit groep 10 doen dit jaar mee aan het Secondary School Examination (SEE). Een groot aantal van hen meldt zich tijdens de laatste maanden van het schooljaar (tussen november en maart) aan in een privaat onderwijscentrum (tuition center). Daardoor worden zelfs de lessen in scholen geannuleerd bij gebrek aan leerlingen. Het SEE vormt een schrikbeeld in heel Nepal, waar leerlingen, ouders en scholen in paniek raken en alles op alles zetten in de hoop op betere resultaten. De regering wil daarom maatregelen nemen in verband met de manier waarop Nepalese kinderen worden opgeleid. De Secondary School Examination werd in 2017 door de centrale overheid ingesteld als een hervormde versie van de SLC-examens (School Leaving Certificate). De leerlingen worden voortaan met codes (A, B,...) geëvalueerd en niet meer met cijfers. Het beoordelingssysteem heeft geholpen om de angst van de studenten te verminderen, maar het examen wordt nog altijd als een 'ijzeren poort' naar de toekomst beschouwd.

De oorzaak van de malaise ligt diep. Het onderwijscurriculum (het leerplan) in Nepal, vooral op schoolniveau, is lange tijd vooral gericht geweest op het bijbrengen en reproduceren van theoretische kennis. Theorie op zich is belangrijk, maar voldoet niet aan de eisen van holistisch onderwijs. In plaats van de voorwaarden te schepenen voor de ontplooiing van de creativiteit van studenten, staat het schoolcurriculum erom bekend die te beperken. De leerlingen die de school verlaten worden eerder conformisten dan creatieve mensen. Als gevolg daarvan moeten ze veel afleren en opnieuw leren zodra ze uit de cocon van het schoolonderwijs stappen. Tegen de tijd dat ze aan de SEE deelnemen, hebben veel van de studenten, vooral die van het platteland, al besloten om naar het buitenland te gaan, vooral naar de Golfstaten, om daar als arbeider te werken. Elke jongere lijkt het land te willen verlaten vanwege een gebrek aan kansen in Nepal. Het onderwijssysteem is duidelijk niet in staat geweest om die leemte op te vullen.

De regering zou nu overwegen om het schoolcurriculum te herstructureren en het SEE helemaal af te schaffen. Een goed geplande herstructurering, met als uitgangspunt het voortbrengen van creatieve, welgevormde geesten, kan het onderwijs verbeteren en afstemmen op de behoeften in de Nepalese maatschappij. Dit zou de noodzaak voor studenten minimaliseren om in de laatste paar maanden voor het eindexamen massaal naar 'tuition centres' te gaan om van alles te leren. Het is tijd om het schoolonderwijs te herstructureren en de focus te verleggen van rote learning (nabootsen, herhalen wat de leraar zegt of van buiten leren wat in het leerboek staat) naar creativiteit.

(naar een artikel in The Kathmandu Post van 27 januari 2024, <https://kathmandupost.com/editorial/2024/01/25/spectre-of-see>)

RIJKSREGISTER- NUMMER VERPLICHT OP DE FISCALE ATTESTEN

Organisaties die erkend zijn om belastingaftrekbare giften te krijgen, waaronder dus ook BIKAS, moeten de attesten 281.71 voor 1 maart indienen bij de fiscus.

De fiscale attesten voor jullie giften aan BIKAS zijn opgeladen in Belcotax. Later zal je die terugvinden in Tax-on-Web voor je inkomstenbelasting.

Bij het invoeren van de attesten kregen we volgend bericht: "Voor giften vanaf 1 januari 2024 moet u verplicht het rijksregisternummer van de schenker vermelden op de fiche 281.71. Het gaat dus om de fiches die u moet indienen voor 1 maart 2025."

Met andere woorden, vanaf volgend jaar zijn alle hulporganisaties die fiscale attesten mogen uitschrijven verplicht het rijksregisternummer (RRN) van de schenker op het fiscaal attest te vermelden.

Mogen we jullie dan ook vragen om ons je rijksregisternummer door te geven zodat BIKAS kan voldoen aan deze nieuwe regel van de overheid. Je kan dit doen door het RRN te vermelden in de mededeling bij je volgende gift.

Je kan het ook doorgeven per mail naar Gaby Roegiers, de penningmeester van BIKAS, gaby@bikas.be. Als je kiest voor de mail, vermeld dan ook je naam en adres bij je RRN om vergissingen te voorkomen.

Als je RRN reeds op je fiscaal attest van BIKAS staat vermeld, hoeft je natuurlijk niets meer te doen.

Gaby Roegiers,
penningmeester BIKAS

HET DORJE GHYANG WATER PROJECT

Sinds ik in het najaar het waterproject bezocht, zijn de werken goed gevorderd.

Op het hoogste punt van het dorp, vlakbij een kloostertje met stoepa's, heeft men een grote watertank gebouwd. Het was hard zwoegen om in de bodem, die vol stenen zat, een voldoende diepe put te graven. Gewapend met schop, spade en pikhouweel heeft men er een groot deel vlak gemaakt. Dan is men begonnen met het construeren van de watertank.

Wat een groot verschil met hier bij ons, waar alles met machines gebeurt en wat dan ook veel gemakkelijker en veel sneller gaat. In de Nepalese dorpen wordt alles met de hand gedaan. Veel handen maken het harde werk lichter en gelukkig zijn er meer dan voldoende helpers. Om te beginnen dienen alle goederen vanaf de losplaatsen naar de werken gedragen te worden. Zowel mannen als vrouwen helpen hieraan mee. En dan begint het bouwen pas. De beton en mortel worden manueel gemengd, wat hard labeur is.

We zagen op foto's en filmpjes dat een lasser betrouwbaar beschermmateriaal droeg. Hij had een goede lasbril op en droeg ook degelijke beschermende handschoenen.

We waren al heel blij om dit te zien maar een paar weken later, toen we andere foto's kregen, was er niets meer te bespeuren van beschermingsmateriaal. Men neemt het daar blijkbaar niet zo nauw met veiligheidsvoorschriften.

Beneden in de vallei heeft men het opvangreservoir afgewerkt. Hier wordt het water opgevangen dat van verschillende bronnen komt. Naast de twee bronnen, die men al aangesloten had, heeft men nu nog een derde bron erbij genomen. Zo zal men over voldoende water beschikken om alle huizen van drinkwater te voorzien.

Met het toegenomen aantal gezinnen dat aangesloten wil worden, zal dit zeker nodig zijn.

Naast het opvangreservoir komt het pomphuis. Ook hier is er nog heel wat werk aan de winkel alvorens de pomp,

die het water uit de vallei naar boven zal stuwen, kan geïnstalleerd worden.

Zoals vorige keer reeds vermeld zijn er meer mensen van het dorp geïnteresseerd om aan te sluiten op het waternetwerk. Er komen zowaar 26 gezinnen en dus ook 26 kranen bij dan bij de aanvang van het project. Deze gezinnen, die eerst niet in het project geloofden, zien nu hoe goed de werken vooruit gaan en willen nu niets liever dan ook aangesloten te worden op het waternetwerk. Ze willen deze kans niet missen nu het nog niet te laat is.

De gezinnen die later intekenden zullen ook een bijdrage moeten leveren. Zij dienen mee te helpen met de werken en ook mee in de kosten te delen. Zo moeten ze onder andere de gleuf graven die nodig is om de leiding in te leggen die van de hoofdleiding tot aan hun huis loopt. Een bijdrage leveren was voor niemand een probleem, integendeel, iedereen is bereid om mee te helpen. Met plezier leveren ze gratis werk in ruil voor drinkbaar water.

Ondertussen worden de leidingen verder gelegd en komen stilaan meer en meer

aansluitingen naar de verschillende aftapkranen. In totaal zullen er 135 kranen met wasplaatsen komen. In tegenstelling tot hier bij ons staan de kranen buiten het huis in plaats van binnen. De was en de afwas worden buiten gedaan en water dat onder andere nodig is om te koken wordt naar binnen gedragen. Wat een groot verschil zal dit worden met hoe het er nu aan toe gaat. Momenteel is men uren per dag bezig om het levensbelangrijke water diep beneden in de vallei te halen. Omdat er zulke grote inspanningen moeten geleverd worden, springt men dan ook wel zuinig om met het water.

Ondertussen zijn er al meer dan 100 wasplaatsen met kranen afgewerkt en elke dag komen er nog bij. Later volgen nog de meters zodat van elke kraan het verbruik geweten zal zijn. Naargelang zijn verbruik dient men ook een bijdrage te betalen. Niet dat deze zo groot zal zijn maar men dient enerzijds zich er van bewust te zijn dat men spaarzaam met water moet omgaan en anderzijds dat er ook geld nodig is voor het onderhoud. Onder-

houd en kosten van het waternetwerk zullen altijd nodig zijn. Eenmaal het project af is, draagt BIKAS het project over aan de dorpsgemeenschap en zullen de dorpelingen zelf moeten instaan voor de opvolging en het onderhoud.

Al gaan de werken nu snel vooruit toch moeten we nog eventjes geduld oefenen. Met een beetje geluk zal er binnen een paar maanden in het Dorje Ghyang dorp drinkbaar water stromen tot aan de deur van ieder huis. We kunnen dan met een glas water toosten op de realisatie van dit mooie project!

Wil je dit project mee helpen steunen, stort dan je gift op het rekeningnummer van Bikas BE32 2200 7878 0002 met de vermelding 'Dorje Ghyang waterproject'.

Alvast bedankt voor jullie steun,

Betty Moureaux,
voorzitster Bikas vzw

Meer foto's en filmpjes vind je op https://bikas.org/Dorje_Ghyang

SOFIE LENAERTS STEUNT MEE HET DORJE GHYANG WATERPROJECT

7 240 euro kon Sofie Lenaerts met crowdfunding ophalen voor dit waterproject! Dikke merci – dhanyabad! – aan Sofie en alle sponsors!

Sofie gaf ook een privé-voordracht in het ziekenhuis Asster in Sint Truiden. Het werd een zeer persoonlijke lezing die met veel belangstelling werd gevolgd en beluisterd. Er staan nog voordrachten in de pijplijn. In de loop van de volgende maanden zal Sofie ook een voordracht geven voor Bikas. We houden je op de hoogte waar en wanneer.

Wil jij, je team of je bedrijf Sofie uitnodigen voor een keynote of een lezing die op maat gemaakt is, neem dan contact op met haar. Het wordt zonder twijfel een onvergetelijke en boeiende ervaring. Je kunt Sofie contacteren op sofie.lenaerts@telenet.be; zie ook op Spreker | Sofie Lenaerts | Mountain Mindset

DE SCHOLEN VAN HAKU

In de vijf dorpen van Haku staan vijf scholen waar we al jaren heel wat werk hebben verzet. Momenteel loopt er een driejarig educatief project samen met onze partner CEPP, Centre for Educational Policies and Practices. De bedoeling is om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren en tegelijkertijd in te zetten op land- en tuinbouw.

Sinds CEPP hier begon, zien we een grote verandering. Niet alleen de leerlingen en leerkrachten worden betrokken bij de projecten maar ook de ouders. Het zijn voornamelijk de moeders die de stuwende krachten zijn. Zij zorgen ervoor dat hun kinderen naar school gaan en ze stimuleren de leerkrachten om beter onderwijs te geven.

Het is een groeiproces dat niet meer te stoppen is. Langzamerhand komen er meer veranderingen en worden deze veranderingen stilaan een gewoonte. Uiteraard is er nog veel ruimte voor hervorming en verbetering maar de aanzet is gegeven. Elke school is anders en elke school heeft een andere werking. De ene school gaat ook vlugger vooruit dan de andere. Sommige leerkrachten zijn leergieriger dan anderen.

Arjun, de medewerker van CEPP die in Sanu Haku woont, helpt de mensen en de scholen met hun tuintjes. Deze jonge man met groene vingers is zeer gedreven in alles wat land- en tuinbouw betreft. Af en toe krijgt hij hulp van een oudere medewerker van CEPP.

Arjun gaat van dorp naar dorp om er samen met de vrijwilligers te werken in de school- en gemeenschapstuintjes. Met vragen kunnen ze altijd bij hem terecht. Hij leert hen nieuwe werkwijzen en ook nieuwe gewassen kennen. Samen met de vrijwilligers, die er in elk dorp zijn, heeft hij de voorbije weken hard gewerkt. Er werden kleine serres gebouwd waarin kruiden en groenten werden gezaaid en jonge plantjes werden uitgeplant.

Ook de leerlingen van de scholen hielpen mee in de schooltuintjes en kregen les van Arjun. Zaadjes van wortelen, koriander, ajuin, spinazie, bloemkool en andere kolen werden in de serres gezaaid. In de loop van de volgende weken zullen deze gaan kiemen en later kunnen deze kleine plantjes uitgezet worden.

Men leerde ook hoe men appelbomen kan enten. Als dit allemaal lukt zal men niet alleen veel geleerd hebben maar zal het menu van de dorpingen alsmaar gevarieerder en gezonder worden.

In Haku Besi had men gevraagd om te helpen met de bouw van een kleine school omdat ze met te weinig klassen zitten en deze die ze nu gebruiken echt verloederd zijn.

Er is veel over en weer gecommuniceerd maar degelijke plannen en antwoorden kregen we tot op vandaag nog niet. De besprekingen zijn nog altijd bezig en we willen toch enkele zekerheden voordat we toezeggen. Zo willen we onder andere dat het gebouw aardbevingsbestendig is.

Op de vraag om eenmalig hulp te bieden voor het internaat van Haku Besi willen we wel ingaan. Men vraagt hulp bij de aankoop van meubelen zoals bedden maar ook van beddengoed, keukengerie, enz. Als er een internaat bij de school is, kunnen sommige kinderen uit de buurt tijdens de week opgevangen worden. Zij blijven in hun eigen omgeving wat veel beter is dan ver weg te worden gestuurd naar Dhunche of zelfs naar Kathmandu. Nu is hun thuis nooit ver weg en krijgen ze een degelijke opvang.

Kinderen die ergens anders op internaat gaan komen maanden niet meer naar huis en vervreemden van hun geboorteplaats. Vele moeders staan alleen in voor de opvoeding van hun kinderen, naast het huishoud- en het landbouwwerk dat ook tot hun taken behoort. De meeste mannen werken ver weg en komen slechts na maanden, zelfs pas na jaren terug naar huis. De opvoeding van de kinderen is voor sommige moeders te zwaar. Een internaat vlakbij kan dan een goede oplossing zijn.

In mei zal er door Lut De Jaeger van de Arteveldehogeschool een congres gegeven worden in Pokhara. De leerkrachten die Engels geven in de Haku scholen zullen de kans krijgen om hieraan deel te

nemen. Zo werkt Bikas samen met verschillende organisaties. We reiken elkaar de hand en vullen op die manier elkaar aan.

Carine, bestuurslid bij Bikas en haar echtgenoot Paul zijn op werkbezoek in Nepal. Eind februari gaan zij enkele dagen naar de Haku dorpen. Zij zullen er een training geven voor de leerkrachten van de vijf scholen. Helaas kunnen we nu nog niets schrijven over hoe dit zal verlopen. In ons volgend tijdschrift kunnen we hier meer over vertellen. Wij zijn alvast heel benieuwd naar het verslag van Carine en Paul.

Hoopvol kijken we uit naar wat er de volgende maanden zal gebeuren in de Haku dorpen. Niet alleen de plantjes en zaden gaan groeien maar ook de leerkrachten, leerlingen en ouders zullen kansen krijgen om uit te groeien.

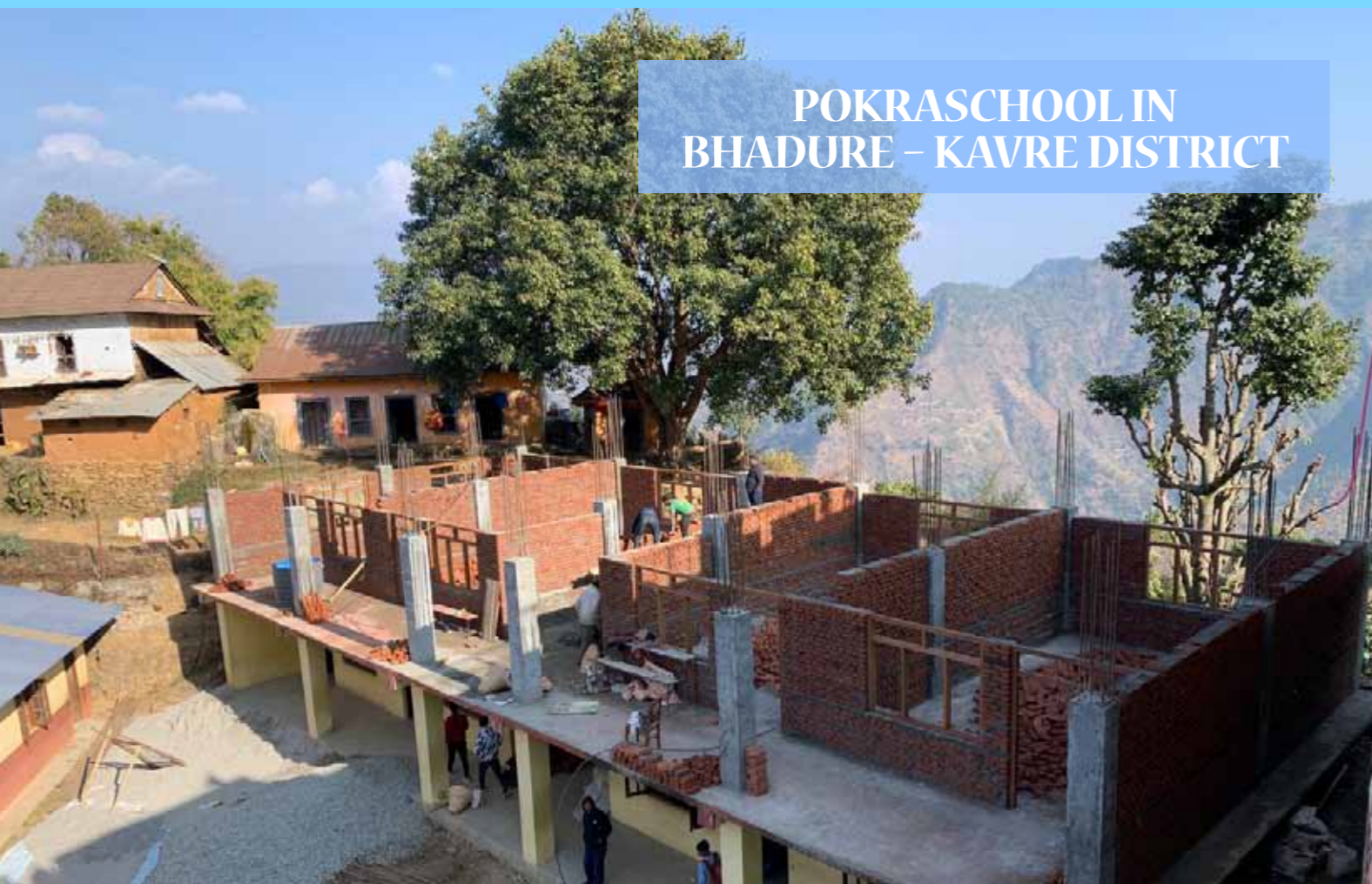
Wil jij mee de Haku scholen steunen, dan kan je dit doen op rekeningnummer van BIKAS BE32 2200 7878 0002 met de vermelding 'Haku'.

*Dhanyabad, bedankt.
Betty Moureaux, voorzitter Bikas*

Voor meer foto's en filmpjes kan je terecht op onze website: <https://bikas.org/haku>

ONZE PROJECTEN

POKRASCHOOL IN BHADURE – KAVRE DISTRICT

In Bhadure zijn we bezig met op de Pokraschool een verdieping bij te bouwen. Door het groeiend aantal leerlingen is een uitbreiding noodzakelijk om alle studenten deftig te kunnen huisvesten.

Wekelijks krijgen we informatie en foto's binnen en zien we dat de werkzaamheden goed vooruitgaan.

De goederen worden in Banepa aangekocht, een stadje dat enkele uren verwijderd is van Bhadure. Met grote vrachtwagens wordt alles tot dicht bij de school aangeleverd. Vanaf dan dient alles fysiek door mensen gedragen te worden. Zowel mannen als vrouwen helpen mee om met man en macht de goederen op de juiste bestemming te krijgen.

Men ziet er op toe dat de materialen van goede kwaliteit zijn. Hiervoor zijn er drie controles. Enerzijds de aannemer die zelf de aankopen gaat doen en degelijk materiaal kiest. Anderzijds ook de schoolgemeenschap en de lokale overheid die mee controleert of de kwaliteit goed is en of de prijs ook correct is.

Ondertussen is het grootste deel van het metselwerk gedaan. Er werden zuilen en muren geplaatst en ook werden de houten ramen ingemetseld.

In Nepal heeft men een geheel andere werkwijze dan bij ons. Bij ons worden de ramen pas opgemeten en geplaatst als de ruwbouw klaar is. In Nepal plaatst men eerst de ramen en bouwt er dan rond.

Ondertussen is men volop met de dakwerken begonnen. Dit zijn de grootste en moeilijkste werken die al vlug enkele weken in beslag nemen. Hiervoor gaat men in de bossen bomen kappen en ter plaatste tot planken en balken verzagen. Deze stukken worden voor het dak gebruikt. Een deel van het materiaal wordt ook aangekocht.

Wil jij dit schoolproject steunen dan kan dit door een bijdrage te storten op het rekeningnummer van BIKAS BE32 2200 7878 0002 met de vermelding 'Pokraschool'

Alvast bedankt voor jullie steun,

*Betty Moureaux,
voorzitster Bikas*

Filmpjes en foto's vind je op <https://bikas.org/Bhadure>

MANE VIGUR WATERPROJECT

FASE 2

In het vorige tijdschrift kon je lezen over de hervatting van de werkzaamheden na de moessonregens en de festiviteiten rond Dashain en Tihar.

Ondertussen is er met veel nieuwe moed hard verder gewerkt. In zoverre zelfs dat de eerste van de drie watertanks zo goed als klaar is. Op de foto's kan je zien dat de grootste tank van 50 000 liter bijna afgewerkt is. Alleen zal die nog een laagje verf krijgen, isolerend en meteen ook beter ogend.

Nu de grootste van de drie tanks in Mane Gaou is afgewerkt, zal volgens planning gestart worden met de bouw van een 20 m³-tank in het dorp Bhimkhora Danda, eveneens een dorp van de

Roshi Rural Municipality. De werfleider ter plaatse, Utpal Lama, liet ons net voor het drukken van dit tijdschrift weten dat de werken aan de tweede watertank volop bezig zijn. Ondertussen is reeds tachtig procent van de werken voltooid! In de volgende Bikas editie meer hierover.

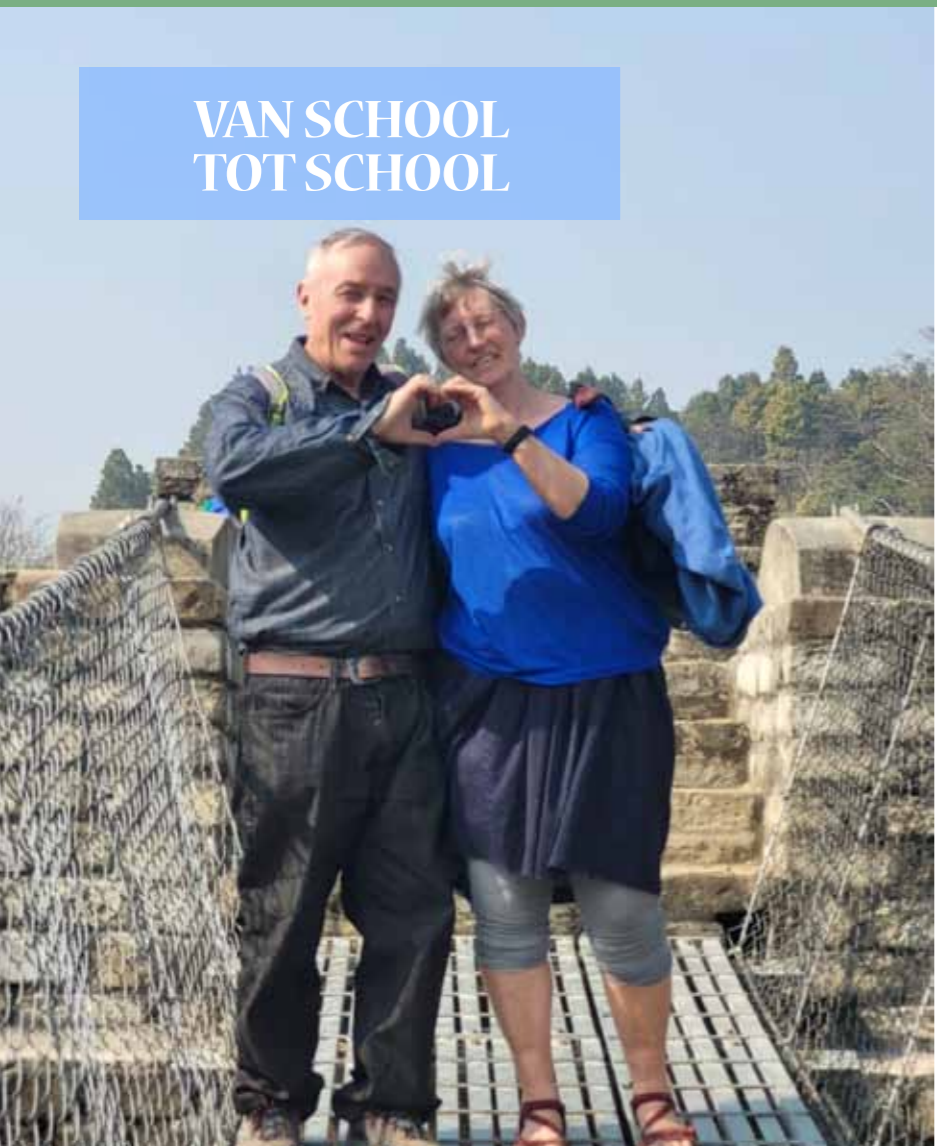
De werkzaamheden in de bergen verlopen naar behoren en wij, wij rekenen ondertussen, zoals steeds, verder op jullie steun. En dit kan via: BIKAS vzw, BE32 2200 7878 0002 met vermelding 'Jo Logghe NOODFONDS'.

(Bijdragen vanaf 40 euro zijn fiscaal aftrekbaar.)

*Dhanyabad – dank,
Familie Logghe*

VAN SCHOOL TOT SCHOOL

Deze keer geen uitgebreid verslag over de samenwerking met CEPP. Geen bezoek aan nieuwe actieterreinen...

Carine Verleye en haar man Paul Beké waren in de maand februari op werkbezoek in Nepal. Ze stuurden ons deze foto's door.

In het volgende tijdschrift zal Carine uitgebreid verslag uitbrengen van hun bezoeken aan de scholen en van hun overleg met leerkrachten, begeleiders en de ouders van de leerlingen.

Schedule for Training
13 Feb 2024

Time	Subject
10:30-10:45	Opening & Welcome
10:45-12:00	Training
12:00-12:15	Tea break
12:15-1:15	Training
1:15-1:45	Lunch break
1:45-2:45	Training
2:45-3:00	Discussion & Closing

Dit is het tweede deel van de artikelenreeks over de laatstejaarsstage van de studenten van de lerarenopleiding van de Arteveldehogeschool in samenwerking met Bikas.

SAMENWERKING TUSSEN BIKAS, ARTEVELDEHOGESCHOOL EN DE NEPALESE PARTNERSCHOLEN

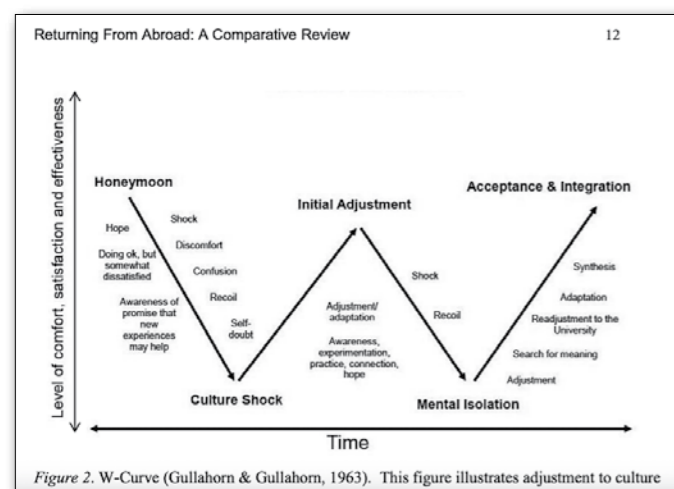
Synergie tussen scholenbouw en lerarenstages in Nepal met het Hefboomproject 'Kansen voor elk kind'

De studenten die dit academiejaar hun afstudeerstage in Nepal doen, zijn pas eind januari 2024 in hun stageschool en hun gastgezin aangekomen, ze blijven er tot juni. De eerste weken is het altijd even wennen, dat weten ze ook uit de voorbereiding die ze vooraf kregen op de hogeschool. De werkelijkheid is altijd anders dan verwacht. Zo hadden ze bijvoorbeeld gehoopt om eerst de leerkrachten te kunnen observeren, maar zoals elk jaar het geval is, worden ze al bij een eerste kennismaking voor de klas gezet. En dat is even schrikken voor hen. Ook op veel andere vlakken wordt het wennen.

In dit artikel kunnen we nog niet veel extra vertellen over de realisatie van het hefboomproject zelf, omdat de stage nog maar net gestart is. Dat geeft ons de mogelijkheid om dieper in te gaan op het patroon, dat we doorheen de vele jaren dat er studenten in Nepal of elders ter wereld op stage gaan, telkens zien terugkomen. We hebben het over de uitdagingen van aanpassing en acculturalisatie, ook de cultuurschok genoemd. Wie voor een langere periode buiten de eigen context en cultuur woont, werkt of stage loopt, kan zich er in mindere of meerdere mate in herkennen.

De uitdagingen van aanpassing voor studenten tijdens hun stage in Nepal

De overgang van het vertrouwde naar het onbekende is een ervaring die rijk is aan zowel kansen als uitdagingen. Om studenten daarop voor te bereiden leren we hen de curve van Gullahorn kennen. Dit kan hen helpen om te begrijpen waarom ze door heel wat verschillende emoties gaan tijdens hun stage.

De Eerste Fase: Aankomst en Euforie

Bij aankomst in hun stageomgeving zijn de studenten overweldigd door de warme ontvangst door hun gastgezinnen, de rijke cultuur en de prachtige natuur die hen omringt, het verrassende van het onbekende. Ze genieten van de dal bhat, de aandacht van de kinderen die hen voortdurend aanspreken, de tijd die in Nepal zo anders aanvoelt. De eerste verslagen die ze opsturen zijn meestal heel positief, het eten is lekker, de Macchapuchre die ze vanop de speelplaats van de school kunnen zien is indrukwekkend mooi, de kinderen zijn enthousiast, de schooldirecteur is blij dat ze er zijn, ze krijgen bloemenkransen, tika's, ze vinden alles prachtig.

De Aanpassingsfase: Confrontatie met Realiteit

Naarmate de tijd vordert, beginnen de studenten uitdagingen te ervaren die typisch zijn voor de aanpassingsfase. Ze schrijven over de confrontatie met het Nepalese schoolsysteem, dat zo anders is dan in België. Ze schrikken van de zelfstandigheid die van hen wordt verwacht tijdens het lesgeven. Ze hebben het moeilijk met de taalbarrière. Een

studente beschreef ook haar worsteling met de ongelijke kansen waarmee ze geconfronteerd wordt, ze ziet dat sommige kinderen niet het nodige materiaal hebben, of een uniform dragen die versleten is of te groot of te klein uitvalt. Ook de verschillen die ze ervaren in visie op onderwijs en aanpak leiden tot momenten van stress en frustratie. Deze fase komt overeen met de neergaande lijn van de W-curve, waarin de initiële opwindings plaatsmaakt voor de realiteit van de dagelijkse uitdagingen.

Het dieptepunt: Het Gevoel van Isolatie en Ontgoocheling

Voor sommige studenten is de cultuurschok op een bepaald moment zo groot, dat ze zich afzonderen van hun medestudenten. Deze gevoelens worden versterkt als er ook binnen de groep van de studenten zelf verschillen tot uiting komen. Sommigen hebben er bijvoorbeeld meer nood aan om regelmatig naar het thuisfront te bellen, terwijl anderen daar net afstand willen van nemen. Ook het feit dat de gastgezinnen vaak niet volledig genderneutraal zijn in hun opvoeding is voor sommige studenten moeilijk. Zo was er vorig jaar een gastgezin waar de Belgische meisjes naar hun gevoel meer betuttelend behandeld werden dan de Belgische jongen. We hebben dit samen kunnen uitklaren. En het was niet zo erg zoals het op dat moment door de betrokkenen werd aanvoeld. Dit dieptepunt in de curve weerspiegelt de worsteling om een evenwicht te vinden tussen het omarmen van de nieuwe cultuur en het behouden van de eigen identiteit.

Herstel en Aanpassing

Ondanks de uitdagingen beginnen de studenten zich stilaan verder aan te passen, veel meer en anders dan ze aanvankelijk deden. De constructieve omgang met cultuurverschillen, de waardering voor de lokale gastvrijheid en de succeservaringen in het onderwijs zijn

daar tekenen van. Deze fase markeert het begin van een opwaartse lijn in de W-curve, waar studenten leren om te gaan met de uitdagingen en zich aan te passen aan hun nieuwe omgeving. Als stagebegeleider weet je niet echt op welk moment deze fase gaat komen. Het kan geleidelijk gaan, maar er ook plots zijn. Je merkt dat de stageverslagen en de verhalen opnieuw verteld worden en dat studenten inzien dat kleine successen waardevoller zijn dan te blijven wachten op grote stappen voorwaarts.

Reflectie en Integratie

In laatste fasen van de W-curve gebeurt de integratie van de ervaringen. De studenten ontwikkelen een dieper begrip van de Nepalese cultuur en waarderen de unieke kansen die hun stage biedt. Dit proces van aanpassing en groei onderstreept het belang van openheid, flexibiliteit en de bereidheid om te leren van en deel te nemen aan de Nepalese manier van zijn.

De uitdagingen van aanpassing voor studenten bij terugkeer van hun stage

Wat we ook jaarlijks zien terugkomen is dat de W-curve, met alle fasen, zich herhaalt als de studenten terug thuis zijn. De euforie van het weerzien van iedereen, na de lange periode in Nepal, maakt al gauw plaats voor een omgekeerde cultuurschok. De studenten ervaren frustratie omdat ze ervaringen willen delen en de indruk hebben dat niemand hen begrijpt. Ze missen de warmte en de hartelijkheid van de Nepalezen, het anders omgaan met tijd, zelfs de dal bhat die ze in Nepal zo beu gegeten waren. Uiteindelijk passen ze zich terug aan, een nieuwe ervaring rijker. Wat we wel zien is dat meer dan de helft van de studenten ooit nog terug keert naar Nepal. Ook dit academiejaar zijn er twee studenten, die vorig jaar hun stage deden in Nepal, teruggekeerd. Niet om zich opnieuw een tijd te engageren in hun voormalige stagescholen.

De ervaringen van Belgische studenten in Nepal illustreren de complexiteit van de aanpassingsprocessen in een nieuwe culturele omgeving. De W-curve van Gullahorn biedt een nuttig kader om deze processen te begrijpen, waarbij de nadruk ligt op de cyclische aard van aanpassing. Terwijl de studenten navigeren door de fasen van euforie, confrontatie, isolatie en herstel, ontvouwt zich een verhaal van persoonlijke groei en intercultureel begrip. Deze stage, hoewel uitdagend, biedt waardevolle lessen die verder reiken dan de academische en professionele ontwikkeling en draagt bij aan de vorming van wereldburgers die klaar zijn om te gedijen in een geglobaliseerde wereld.

Lut De Jaegher, Arteveldehogeschool

DHANYABAD

DHANYABAD

BIKAS mocht volgende giften en subsidies ontvangen sinds eind november vorig jaar:

- **1 150 euro** van de Gemeentelijke Raad 'Leopoldsborg helpt' voor het Haku project
- **1 500 euro** van het gemeentebestuur van Zonhoven voor het Haku project
- **350 euro** van de firma Vascom BVBA Berchem voor de Pokra school
- **100 euro** van de firma Shenmen BV in Leopoldsborg voor het Dorje Ghyang waterproject

CROWDFUNDING SOFIE LENAERTS

- **7 240 euro** stond op de teller van de crowdfunding die Sofie Lenaerts opstartte voor het waterproject Dorje Ghyang.

Een dikke merci aan Sofie en de sponsors, dhanyabad!

GIFTEN

Voor een gift van 15 euro per jaar ontvang je ons trimestriële tijdschrift per post en/ of online in kleur. Vanaf een gift van 40 euro op jaarbasis ontvang je een fiscaal attest. Je kan ons steunen op het nummer BE32 2200 7878 0002 op naam van Bikas vzw.

REDACTIE

De redactie van het BIKAS tijdschrift is in handen van Irene Van Driessche, lid van Bikas. Je kan haar mailen en info toesturen op haar e-mailadres irene@bikas.be. Alle info over acties ten voordele van Bikas en Nepal zijn welkom. Ook reiservaringen en -tips, interessante weetjes...

BIKAS KOMT NAAR JE TOE

Wie geïnteresseerd is in een voorstelling van onze projecten of wie eens graag een trekking in Nepal wil gepresenteerd zien, we komen graag bij jullie langs. Verenigingen, scholen, groepen... Geef maar een seintje op info@bikas.be.

TREKKING & EXPEDITIONS
+45 YEARS OF EXPERIENCE

NEPAL - TIBET - BHUTAN - SIKKIM
ROUND TRIP · RAFTING · SAFARI · HOTEL RESERVATION · AIRPLANE BOOKINGS

ASIAN TREKKING
asian-trekking.com
P.O. Box 3022 Thamel, Kathmandu, Nepal / Phone: 00977 (1) 4425248
Fax: 00977 (1) 4411878 / E-mail: contact@asian-trekking.com
Contact address and information: Astridlaan 39, 8310 Assebroek
Email: astrek@scarlet.be / Tel: 0472 32 65 87

ANDERS REIZEN
Pionier in wandelreizen

**Al jaren de specialist
wandelreizen in Nepal**

Op eigen houtje, in groep of met je gezin
Verschillende programma's en niveaus

ANDERSREIZEN.BE

WEGWIJZER VZW
ONAFHANKELIJKE
REISINFORMATIE

Plan zelf je reis
naar het land van de goden en bergen
met unieke reisinfo op wegwijzer.be

**Een andere kijk op
NEPAL**

Uw steun is welkom!

BE32 2200 7878 0002
fiscaal attest vanaf 40€

BIKAS
www.bikas.be

● DE BERGEN STINKEN!

In de basiskampen staan er openbare toiletten, hogerop wordt het steeds moeilijker er eentje te vinden. Dan maar zijn gevoeg doen in een gat in de sneeuw. Hoe hoger hoe minder sneeuw... de uitwerpselen blijven er zichtbaar liggen. Tussen kamp 1 en kamp 4 zou er zo'n drie ton menselijke ontlasting liggen. Om iets aan het probleem te doen, hebben de lokale autoriteiten in de VS 8 000 poepzakjes gekocht. De zakjes bevatten chemicaliën en poeders die de uitwerpselen doen stollen en zo goed als geurloos maken. Iedereen die zich op de berg waagt, zal dus meerdere zakjes moeten meenemen. Bij hun terugkeer worden de klimmers gecontroleerd of ze de gevulde zakjes bij zich hebben. De Mount Everest beklimmen is geen uitstapje, het duurt wel twee maanden voordat je de top bereikt, waarvan twee weken verblijf in de hogere kampen. Een klimmer produceert gemiddeld 250 gram drollen. Nepal gaf vorig jaar 454 klimvergunningen voor de Everest. Als je weet dat één klimmer een heel team bij zich heeft, is een rekensommetje vlug gemaakt. Er hangt inderdaad een geurtje aan...

● OORZAAK VLIEGTUIGCRASH EEN MENSELIJKE FOUT

De vlucht van Yeti Airlines tussen Kathmandu en Pokhara stortte op 15 januari vorig jaar neer in de Seti-rivierkloof, op minder dan twee kilometer van de toeristische trekpleister Pokhara. De 72 inzittenden kwamen om het leven. Het toestel was technisch in orde maar volgens een rapport van de Nepalese overheid zouden de piloten per ongeluk aan een foute hendel getrokken hebben waardoor het vermogen van de motoren werd uitgeschakeld. Het vliegtuig verloor daardoor heel wat hoogte tot het crashte. Het rapport maakt ook melding van 'menselijke factoren zoals hoge werkdruk en stress'. De bemanning zou de waarschuwing dat de propellers gestopt waren niet opgemerkt hebben.

● 'BOEDDHA BOY' GEARRESTEERD

Begin dit jaar werd Ram Bahadur Bomjan (33) aangehouden, beschuldigd van verdwijningen en verkrachting. Bomjan, beter bekend als 'Buddha Boy' werd als tiener wereldberoemd. Zijn volgelingen beweerden dat hij maandenlang kon mediteren zonder water, voedsel of slaap. De politie was al geruime tijd op zoek naar hem. Bij een huiszoeking werden mobiele telefoons, laptops en heel wat geld aangetroffen. Duizenden fans van Bomjan uit de hele wereld kwamen destijds naar Nepal om het nieuwe mirakel te aanschouwen. In 2018 doken de eerste twijfels op toen een minderjarige volgeling hem beschuldigde van seksueel misbruik. Anderen deden aangifte van mishandeling. Een jaar later bleken vier van zijn volgelingen verdwenen, ze werden nooit teruggevonden.

● GODEN KEREN TERUG NAAR NEPAL

In het verleden werden heel wat beelden van hindoeïsten gestolen en naar het buitenland gesmokkeld. Begin dit jaar werden beelden en maskers vanuit de VS naar Nepal teruggebracht. Ze bevonden zich in de kelder van het Brooklyn Museum in New York. De meerderheid van de Nepalezen is hindoe en in elke buurt vind je wel een tempel die een godenbeeld herbergt. Deze tempeltjes worden zelden bewaakt, wat het de dieven vergemakkelijkt. Voor de Nepalezen hebben deze beelden een diepreligieuze betekenis maar geen geldelijke waarde. De afgelopen jaren zijn overheid, kunstliefhebbers en actievoerders op zoek naar dit gestolen erfgoed, met succes.

● INTERNET IN NEPAL

In Nepal vind je alsmat meer en meer internet, zelfs in de (afgelegen) dorpen. Men tracht zoveel mogelijk mensen met elkaar te verbinden. Op heel wat plaatsen is er zelfs een snelle fiberverbinding ter beschikking. In regeringsgebouwen en op sommige publieke plaatsen kan men gratis inloggen op het internet. Ook in de scholen zien we steeds meer gebruik van het internet. Mobiele data zijn aldoor meer en meer ingeburgerd. Zowel in de steden als in de bergdorpen loopt bijna iedereen met een smartphone rond. De abonnementsprijzen om thuis internet te hebben liggen per maand rond de 8 à 10 euro, afhankelijk van het soort abonnement. Het gebeurt veel, zeker in de dorpen, dat verschillende gezinnen een internetaansluiting delen en dus ook de kosten. Doch een garantie dat het internet steeds werkt is er zeker niet. De ene keer lukt het al wat beter dan de andere keer...net zoals hier bij ons.

● NEPAL VERBIEDT ZIJN INWONERS TE VECHTEN IN OEKRAÏNE

Zo'n tweehonderd Nepalezen zouden zijn ingegaan op aanbod van Rusland om als huurling in dienst te treden van het Russische leger. Zowat de helft van hen is momenteel vermist. Een kleine groep Nepalezen vecht aan Oekraïense zijde. Nepal eist nu dat Rusland de overgebleven Nepalese soldaten terug naar huis stuurt en de families van de gesneuvelden vergoedt.

● SMAKELIJK!

108 regionale recepten bevat het nieuwste kookboek van Rohini 'Dolly' Rana, waarin ze de culinaire diversiteit van haar land verheerlijkt, verdeeld over de hoofdstukken Sherpa, Tamang, Magar, Gurung, Hakuri-Brahmin-Chhetri, Thakali en Newar. De etnische keuken is vaak moeilijk na te bootsen maar Dolly Rana heeft het proces vereenvoudigd zodat de bereidingen openstaan voor de hobbykok. Het boek bevat ook uitleg over inheemse kruiden en Nepalees gefermenteerd voedsel. Kunda Dixit, voormalig redacteur en uitgever van Nepali Times, heeft de recepten uitgeschreven en in boekvorm verzameld. 'The Nepal Cook Book. 108 Regional Recipes' telt 298 bladzijden en is uitgegeven bij Penguin Viking. Het kookboek zal ook binnenkort bij ons verkrijgbaar zijn.

● BEDREIGDE TALEN

In de wereld zijn er heel wat talen die dreigen uit te sterven, verre talen zoals het Ongota in Ethiopië, het Kawéskar in Chili en dichterbij het Manx-Gaelisch van het eiland Man en het Lijfs van Letland. Talen staan symbool voor culturen, geschiedenis en levenswijzen. In Nepal spreekt zowat de helft van de bevolking Nepali, een taal die verwant is met het Hindi en die behoort tot de Indo-Europese taalgroep. Naast het Nepalees zijn meer dan honderd andere lokale talen en dialecten in gebruik in het Himalayastaatje. Een bedreigde taal is het Dumi, gesproken in het oosten van Nepal. Dumi maakt deel uit van de Tibeto-Birmaanse talen. Het is met uitsterven bedreigd want een kleine minderheid kan de taal nog spreken. Jongere generaties kiezen steeds meer voor het Nepalees als landstaal.

BIKAS ON LINE

Buiten onze website - www.bikas.org - zijn we ook te vinden op Facebook, zoek naar Bikas België-Belgique ... en wordt vriend van Bikas!

HET BIKAS TIJDSCHRIFT DIGITAAL?

Dat kan als je over een e-adres beschikt. Stuur jouw e-mail door naar info@bikas.be, met de vermelding 'Bikas tijdschrift digitaal'. Uiteraard kan je ook de papieren Bikas blijven ontvangen, vermeld dan 'Bikas tijdschrift digitaal EN per post'.

[HTTPS://WWW.BIKAS.ORG/](https://www.bikas.org/)

Onze webmaster Omer D'Hondt is ondertussen volop bezig om onze website volledig drietaling gebruiksklaar te maken. Heb je suggesties? Mail ze dan door naar omer@bikas.be.

RIJKSREGISTERNUMMER VERPLICHT OP DE FISCALE ATTESTEN!

Vanaf volgend jaar zijn alle hulporganisaties, die fiscale attesten mogen uitschrijven, verplicht het rijksregisternummer (RRN) van de schenker op het fiscaal attest te vermelden.

Mogen we jullie dan ook vragen om ons je rijksregisternummer door te geven zodat BIKAS kan voldoen aan deze nieuwe regel van de overheid.

Je kan dit doen door het RRN te vermelden in de mededeling bij je volgende gift.

Je kan het ook doorgeven per mail naar Gaby Roegiers, de penningmeester van BIKAS, gaby@bikas.be.

Kies je voor de mail, vermeld dan ook je naam en adres bij je RRN om vergissingen te voorkomen. Als je RRN reeds op je fiscaal attest van BIKAS staat vermeld, hoef je natuurlijk niets meer te doen.

BIKAS
FOCUS OP NEPAL

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING IN NEPAL
'BIKAS' ASSOCIATION VZW

Steun: min. 15 Euro op rekening **BE32 2200 7878 0002** op naam van Bikas Association vzw. (fiscaal attest voor giften vanaf 40 Euro op jaarbasis)
Verantwoordelijke uitgever: Irene Van Driessche, Bresserdijk 9, 2400 Mol, irene@bikas.be – **Secretariaat:** Dirk Logghe, Oud-Kerkhoflaan 48 in 2650 Edegem, België (alle briefwisseling op dit adres) – tel. 03 289 49 34 – dirk@bikas.be – www.bikas.be – Ondernemingsnummer 0476 058 875 – Ook een Franstalige Bikas is verkrijgbaar, vraag informatie op het secretariaat – Opmaak: info@bijdruk.be / druk: www.gazelle.be

'Bikas' is het Nepalese woord voor 'ontwikkeling'